

Mieszkańce półkarłowe rzepaku

W uprawie rzepaku musimy się mierzyć z coraz to większymi wyzwaniami. Wynikają one z ekstremalnych warunków pogodowych, ale też ze stosowania uproszczonych płodozmianów, w których dominującą rolę pełni rzepak. Aby im sprostać konieczne staje się poszukiwanie nowych technologii i ich wdrażanie, tak, aby przystosować się do zmieniających warunków. Niebagatelną rolę ma w tym względzie wybór odmiany. Jest to jeden z elementów agrotechniki o kluczowym znaczeniu dla powodzenia produkcji. Z uwagi na mnogość dostępnych rozwiązań nie jest to jednak łatwe zadanie.

W przypadku wielu gospodarstw rozwiązaniem problemów w uprawie rzepaku mogłoby się stać korzystanie z rzepaków półkarłowych. O zaletach tych odmian przekonało się już wielu rolników. Tym nie mniej warto przybliżyć szerszemu gronu ich profil agronomiczny.

Lepsza organizacja pracy

Już na początku wegetacji rozwój rzepaków odmian półkarłowych może sprawiać wrażenie wolniejszego niż odmian tradycyjnych. Wynika to z budowania bardzo silnego systemu korzeniowego. Nieco słabszy wigor początkowy pozwala na siew tych odmian znacznie wcześniej, bez obawy o ich wybujaanie jesienią. Jest to ich niewątpliwa zaleta, pozwalająca na wydłużenie okresu zasiewów, co sprzyja lepszej organizacji pracy w okresie największego spiętrzenia prac polowych.

Wyjątkowe cechy agronomiczne

Odmiany półkarłowe cechują się bardzo wysoką zimotrwałością i mrozoodpornością. Decydują o tym cechy niespotykane u roślin o tradycyjnej wysokości, wśród których można wyróżnić charakterystyczny pokrój. Przechodząc w stan spoczynku zimowego rośliny te odznaczają się niskim osadzeniem stożka wzrostu, mają bardzo dobrze rozwinięty systemem korzeniowym a liście tworzą zwartą rozetę. Dodatkowo za wyjątkową odporność na niekorzystne warunki, z którymi rośliny muszą się mierzyć w okresie zimowym odpowiada ich zdolność do akumulowania cukrów. Aby przygotować rzepak odmian półkarłowych do zimy zaleca się wykonanie jesiennego zabiegu skracania. Większość dostępnych preparatów ma również działanie grzybobójcze, dlatego też przeprowadzając taki zabieg podwójnie chronimy nasze uprawy.

Odporność na wiosenne przymrozki

W ostatnich latach obserwujemy coraz częstsze występowanie silnych spadków temperatury nocą już po wiosennym wznowieniu wegetacji. Dla rzepaku ozimego jest to skrajnie niekorzystne zjawisko. W jego efekcie powstają rany, a nawet deformacje roślin. Pojawiające się uszkodzenia są otwartymi wrotami zakażeń chorób grzybowych, które stanowią dla roślin obciążenie przez cały okres wegetacji, a tym samym skutecznie ograniczają uzyskiwane plony. Odmiany półkarłowe rozpoczynają wiosenną wegetację

niedługo później, przez to są mniej narażone na wiosenne przymrozki. Praktycy zauważają, że pomimo późniejszego startu rośliny szybko nadrabiają początkowe zaległości.

Niższa i silniejsza roślina

Mieszańce półkarłowe ze względu na uwarunkowania genetyczne są niższe w porównaniu do odmian tradycyjnych, z tego względu nie wymagają wiosennego zabiegu skracania. W wielu przypadkach prawidłowe przeprowadzenie tego zabiegu jest trudne lub wręcz niemożliwe. Mają na to wpływ chociażby warunki pogodowe, które mogą uniemożliwić jego przeprowadzenie. Pomimo zaniechania wiosennego zabiegu skracania rzepaki te wyróżniają się bardzo dużą ilością rozgałęzień pędu głównego i nie muszą być chemicznie pobudzane do tworzenia kolejnych. W pewnych granicach ubytki w obsadzie powstałe w trakcie zimy mogą być w tym przypadku zrekompensowane mocniejszą budową tych odmian. Ich niższa wysokość ułatwia wykonanie późnych zabiegów ochronnych. Rośliny nie są uszkodzane przez belkę polową opryskiwacza oraz w mniejszym stopniu obtłukiwane na ścieżkach technologicznych.

Fot 1. Porównanie odmiany klasycznej (po prawej) oraz półkarłowej Maximus® (po lewej)

Większa odporność to mniejsze straty

Problemem wielu regionów naszego kraju są występujące wiosną i wczesnym latem okresy posuszne. Dzięki bardzo silnie rozwiniętemu systemowi korzeniowemu odmiany półkarłowe rzepaku doskonale radzą sobie w warunkach niedoborów wody. Większa tolerancja na tego typu stresy jest również związana z mniejszą ilością biomasy tworzoną przez te rośliny. Ta ostatnia cecha przekłada się również na mniejszą ilość pobieranych składników pokarmowych w przeliczeniu na wygenerowany plon nasion. Oznacza to możliwość odpowiedniego ograniczenia stosowanego nawożenia, co jest korzystne zarówno pod względem ekologii, jak i ekonomiki produkcji. Rzepaki półkarłowe ułatwiają spełnienie wymagań Unii Europejskiej dotyczących nawożenia azotowego ozimin. Mniejsza ilość biomasy sprawia, że zbiór tych odmian jest lżejszy i znacznie efektywniejszy niż w przypadku roślin o tradycyjnej długości słomy. Wynika to ze zwiększenia wydajności powierzchniowej kombajnu nawet o 19%, co pociąga za sobą mniejsze zużycie paliwa, które można oszacować na około 1 L·ha⁻¹. Stwierdzono także mniejsze straty w trakcie zbioru tych odmian, a redukcja ubytku plonu następuje na wszystkich etapach omłotu. Co bardzo ważne rzepaki półkarłowe dojrzewają bardzo równomiernie, co ogranicza ilość zielonych łuszczyń dostających się do kombajnu. Zielone łuszczyzny przyczyniają się do zawilgocenia zbieranych nasion oraz utrudniają prawidłowy omłot.

Fot.2 Porównanie odmiany klasycznej (po prawej) oraz półkarłowej Maximus® (po lewej)

Historycznie potwierdzona wytrzymałość

Sezon 2016/2017 będzie niestety wspomniany przez wielu plantatorów rzepaku ze względu na bardzo duże problemy z wyleganiem upraw. Silne porażenie przez choroby grzybowe, przedłużające się zbiory oraz ulewne deszcze powodowały wyleganie rzepaku. Ze względu na mocną budowę oraz silny system korzeniowy rzepaki półkarłowe były w stanie oprzeć się wyżej wymienionym niekorzystnym zjawiskom.

Fot. 3 Odmiana w technologii Maximus ® PX113

Najlepsze rozwiązanie

Marka Pioneer® firmy Corteva Agriscience™ może się pochwalić wprowadzeniem wysokowydajnych odmian półkarłowych rzepaku ozimego jako pierwsza. Mieszańce zostały opatrzone logiem Pioneer MAXIMUS®. Ich zalety docenione zostały przez producentów, a o ich sukcesie może świadczyć poszukiwanie tego typu rozwiązań przez konkurencyjne firmy hodowlane. Co najistotniejsze rzepaki półkarłowe wyróżniają się również bardzo wysokim potencjałem, a uzyskiwane plony są porównywalne do tych uzyskiwanych przez rośliny o tradycyjnej wysokości, niejednokrotnie je przekraczając. W sezonie 2018/2019 rolnicy mogli dokonać wyboru spośród 6 odmian półkarłowych rzepaku ozimego oznaczonych marką Pioneer®. Cechują się one różnymi wymaganiami, dlatego każdy z producentów może dobrać odmianę do warunków jego gospodarstwa. W odpowiedzi na potrzeby rolników wprowadzono także odmiany półkarłowe rzepaku w technologii Clearfield®*. Było to możliwe dzięki wieloletnim pracom hodowlanym dążącymi do udoskonalania tych odmian. Efektem tych badań jest pojawianie się nowych mieszańców, które zastępują starsze odmiany. Ich wspólną cechą jest wyjątkowo wysoka zawartość tłuszczu w zbieranym materiale.

*Unikalny symbol Clearfield i nazwa Clearfield są zastrzeżonymi znakami towarowymi firmy BASF.

dr inż. Paweł Kołosowski

Promotor marki Pioneer®

Corteva Agriscience™